

Sammanställning av resultat från inventering av samverkan med det civila samhället i Örebro kommun 2022.

Sammanfattning

Hösten 2022 genomfördes en inventering av samverkan mellan Örebro kommun och det civila samhället. Inventeringen syftade till att synliggöra hur kommunens samverkan med civilsamhället såg ut 2022, för att i nästa steg kunna förvalta det som fungerat väl och prioritera utvecklingsinsatser och åtgärder på samverkansområdet. Inventeringen skapar också en transparens i relation till det civila samhället genom att ge en överblick på vilka sätt, i vilken omfattning och med vilka aktörer kommunen samverkar.

Samtliga dåvarande nio förvaltningar svarade på enkäten. Det sammanvägda resultatet visar att Örebro kommun 2022 samverkade med alla de 15 civilsamhälleskategorier som fanns med som förval i enkäten, och att samverkan skedde på samtliga av de 14 sätt som de svarande fått som alternativ. Omfattningen av samverkan varierade dock mellan förvaltningarna. Resultatet av inventeringen presenteras i denna rapport på en kommunövergripande nivå, med en avslutande översikt av omfattningen av samverkan inom respektive förvaltning.

Innehåll

Inledning	4
Metod.....	4
Inledande definitioner.....	4
<i>Vad är det civila samhället?</i>	5
<i>Vad är samverkan?</i>	5
Resultat	7
Vilken kategori inom det civila samhället samverkar kommunen med i högst respektive lägst utsträckning?.....	7
På vilka sätt sker samverkan i högst respektive lägst utsträckning?.....	10
I vilken omfattning bidrar samverkan till delmålen i kommunens program för hållbar utveckling?	11
Hur mycket ekonomiska medel fördelar kommunen till det civila samhället?	12
I vilken utsträckning samverkar kommunen med mindre respektive större civilsamhällsaktörer?	13
Vad upplever förvaltningarna som svårt med samverkan?	14
Vad upplever förvaltningarna som positivt med samverkan?	15
Samverkan per förvaltning – en översikt	16
Förslag på utvecklingsområden	17
Bilagor	1
Bilaga 1. Enkät - Inventering av samverkan med det civila samhället i Örebro kommun 2022. .1	
Bilaga 2. Sammanställning av resultat på förvaltningsnivå.....	1

Inledning

Metod

Hösten 2022 genomfördes en inventering av samverkan mellan Örebro kommun och det civila samhället. Inventeringen var ett sätt att synliggöra hur kommunens samverkan med civilsamhället ser ut, i syfte att kunna förvalta det som fungerar väl och prioritera utvecklingsinsatser på samverkansområdet. Inventeringen skapar också transparens i relation till det civila samhället genom att ge en överblick på vilka sätt, i vilken omfattning och med vilka aktörer kommunen samverkar.

Inventeringen genomfördes med hjälp av en enkät som skickades ut till samtliga nio¹ förvaltningar via verktyget Forms i Office 365. Frågorna som ställdes syftade till att besvara följande övergripande frågeställningar:

- Vilken kategori inom civila samhället samverkar kommunen med i högst/lägst utsträckning?
- På vilka sätt sker samverkan i högst/lägst utsträckning?
- I vilken omfattning bidrar samverkan till delmålen i kommunens program för hållbar utveckling?
- Hur mycket ekonomiska medel fördelar kommunen till det civila samhället?
- I vilken utsträckning samverkar kommunen med mindre respektive större civilsammansaktörer?
- Vad upplever förvaltningar som svårt respektive positivt med samverkan?

Samtliga förvaltningar har svarat. Det har dock sett lite olika ut när det gäller om det varit en eller flera tjänstepersoner som svarat samt vilken funktion i förvaltningen den svarande har haft, vilket kan påverka jämförbarheten mellan förvaltningarna. De nio förvaltningarna var följande:

Förvaltningen för sociala insatser
Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete
Förvaltningen förskola skola
Kommunstyrelseförvaltningen
Kultur- och fritidsförvaltningen
Miljökontoret
Stadsbyggnad
Tekniska förvaltningen
Vård- och omsorgsförvaltningen

Inledande definitioner

I introduktionstexten till enkäten beskrevs både vad som menas med det civila samhället och vad som menas med samverkan i det här sammanhanget:

¹ Från och med januari 2023 har kommunens organisation förändrats och har numera 7 förvaltningar. <https://www.orebro.se/kommun--politik/forvaltning--organisation/forvaltningar.html>

Vad är det civila samhället?

Regeringen definierar det civila samhället som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen². Man kan också tala om den idéburna sektorn och den ideella sektorn, alltså när människor organiserar sig tillsammans för att de har ett gemensamt mål, ideal eller intresse av något slag.

I enkäten har civilsamhällets aktörer indelats i 15 olika kategorier. Utgångspunkten för kategoriseringen har varit de kategorier som används i kommunens föreningsregister. Dessa har kompletterats med några ytterligare kategorier som bedömdes relevanta. Förvaltningarna har uppmanats uppge om och i så fall i vilken omfattning och på vilka sätt de samverkar med respektive kategori:

Ekonomisk förening
Etnisk förening
Församling/trossamfund
Hembygdsförening
Idéburen förening
Idrottsförening
Kulturförening
Nätverk
Paraplyorganisation
Pensionärsförening
Politisk förening
Social förening
Socialt företag
Studieförbund
Volontärförening

Vad är samverkan?

Samverkan kan beskrivas som ett systematiskt samarbete. Det finns olika modeller och former för samverkan, t ex dialog, samråd, avtal, partnerskap. Det kan ske vid enstaka tillfällen eller över lång tid. Samverkan ligger också nära olika former av stöd till civilsamhället, som t ex föreningsbidrag, lokalsubventioner och rådgivning. I enkätundersökningen har information om både om samverkan/samarbete med och stöd till civilsamhället samlats in, eftersom det många gånger är svårt att dra en skarp linje dem emellan.

De valbara samverkansformer som fanns i enkäten var:

² En politik för det civila samhället (prop. 2009:10/55)

Dialog (enstaka tillfälle)
Dialog (återkommande/löpande)
Samråd/referensgrupp
Informationsutbyte
Kunskapsutbyte
Partnerskap/överenskommelse/IOP
Avtal/kontrakt
Kommun och civilsamhälle som parter i projekt
Samverkan runt individ
Samarrangemang av aktivitet/event
Samverkan kring verksamhet (genom samverkan stärka, komplettera eller kvalitetssäkra den kommunala verksamheten)
Enbart finansiering av civilsamhällets verksamhet/aktivitet
Stöd eller rådgivning till civilsamhället
Uthyrning av lokaler till det civila samhället

Resultat

Vilken kategori inom det civila samhället samverkar kommunen med i högst respektive lägst utsträckning?

Resultatet visar att den kategori inom det civila samhället som flest (alla) förvaltningar samverkar med är ekonomiska föreningar. Den kategori som minst antal förvaltningar (fyra) samverkar med är hembygdsföreningar. Se tabell 1. Det var ingen av de förvalda civilsamhälleskategorierna som kommunen inte samverkade med.

Tabell 1. Antal förvaltningar som samverkar med respektive civilsamhälleskategori.

Kategori inom civilsamhället	Antal förvaltningar (max 9) som samverkar med respektive civilsamhälleskategori
Ekonomisk förening	9
Kulturförening	8
Studieförbund	7
Församling/trossamfund	7
Paraplyorganisation	7
Social förening	6
Idéburen förening	6
Idrottsförening	6
Volontärförening	6
Socialt företag	6
Nätverk	6
Etnisk förening	5
Pensionärsförening	5
Politisk förening	5
Hembygdsförening	4

Tittar man istället på hur många av de 14 valbara alternativen i enkäten som förvaltningarna sammantaget samverkar med respektive civilsamhälleskategori på så blir bilden en något annan. Då är det istället kulturföreningar som kommunen har den mest omfattande samverkan med och de politiska föreningarna är den kategori kommunen samverkar med i lägst utsträckning sett till antal olika samverkanssätt. Se tabell 2.

Tabell 2. Antal sätt (av 14 förval) på vilka kommunen samverkar med respektive civilsamhälleskategori.

Kategori inom civilsamhället	Antal förvaltningar (max 9) som samverkar med respektive civilsamhälleskategori	Antal sätt (av max 14 förval) på vilka kommunen samverkar med respektive civilsamhälleskategori
Kulturförening	8	14
Studieförbund	7	14

Paraplyorganisation	7	14
Församling/trossamfund	7	14
Idrottsförening	6	14
Social förening	6	14
Idéburen förening	6	14
Ekonomisk förening	9	13
Volontärförening	6	13
Etnisk förening	5	11
Nätverk	6	9
Hembygdsförening	4	9
Socialt företag	6	8
Pensionärsförening	5	6
Politisk förening	5	6

För att få ett mer övergripande mått på samverkan har det totala antalet inrapporterade samverkansformer för samtliga förvaltningar dividerats med det totala antalet förvaltningar för att få ett genomsnitt, se tabell 3. Om en förvaltning exempelvis uppgivit att man samverkar med en specifik civilsamhälleskategori på 7 olika sätt och en annan förvaltning på 5 olika sätt innebär det sammantaget 12 sätt på vilka dessa båda förvaltningar samverkar med den specifika civilsamhällskategorin. Enligt denna princip har antalet samverkanssätt summerats för alla förvaltningar och därefter dividerats med kommunens samtliga nio förvaltningar. Resultatet presenteras i den högra kolumnen i tabell 3.

Den genomsnittliga samverkan är ett sammanslaget mått på hur många förvaltningar som uppgivit att man samverkade med kategorin samt på hur många olika sätt samverkan skedde. Det måttet inte tar hänsyn till är om en enskild förvaltning samverkar med flera aktörer inom en och samma kategori.

Tabell 3. Genomsnittlig samverkan per civilsamhälleskategori, kommunövergripande genomsnitt

Kategori inom civilsamhället	Antal förvaltningar (max 9) som samverkar med respektive civilsamhälleskategori	Antal sätt (av max 14 förval) på vilka förvaltningarna sammantaget samverkar med respektive civilsamhälleskategori	Antal inrapporterade samverkansformer för alla nio förvaltningar	Genomsnittlig samverkan per samtliga nio förvaltningar, kommunövergripande genomsnitt
Studieförbund	7	14	52	5,8
Idrottsförening	6	14	50	5,6
Paraplyorganisation	7	14	48	5,3
Kulturförening	8	14	46	5,1
Social förening	6	14	45	5
Idéburen förening	6	14	42	4,7
Församling/trossamfund	7	14	39	4,3
Ekonomisk förening	9	13	38	4,2
Volontärförening	6	13	27	3

Etnisk förening	5	11	26	2,9
Nätverk	6	9	22	2,4
Socialt företag	6	8	21	2,3
Hembygdsförening	4	9	18	2
Pensionärsförening	5	6	13	1,4
Politisk förening	5	6	10	1,1

Ovan resultat kan jämföras med resultatet i kolumnen ”Genomsnittlig samverkan per förvaltning som uppgivit att man samverkar med respektive civilsamhälleskategori” i tabell 4 nedan. Måttet tar hänsyn till perspektivet att det möjligen inte är alla civilsamhälleskategorier som är lika relevanta för alla förvaltningar att samverka med. Däremot kan de förvaltningar som samverkar med en specifik kategori ha en bred samverkan som omfattar många olika typer av samverkansformer, vilket inte framkommer lika tydligt i tabell 3. Ordningen på vilka kategorier som ligger högst respektive lägst ändras något när detta mått används, men på det stora hela är det samma kategorier som hamnar högt respektive lågt i resultatet.

Tabell 4. Genomsnittlig samverkan per förvaltning som uppgivit att man samverkar med respektive civilsamhälleskategori.

Kategori inom civilsamhället	Antal förvaltningar (max 9) som samverkar med respektive civilsamhälleskategori	Antal sätt (av max 14) på vilka förvaltningarna samverkar med respektive civilsamhälleskategori	Antal inrapporterade samverkansformer på kommuntotal	Genomsnittlig samverkan per förvaltning som uppgivit att man samverkar med respektive civilsamhälleskategori
Idrottsförening	6	14	50	8,3
Social förening	6	14	45	7,5
Studieförbund	7	14	52	7,4
Idéburen förening	6	14	42	7
Paraplyorganisation	7	14	48	6,9
Kulturförening	8	14	46	5,8
Församling/trossamfund	7	14	39	5,6
Etnisk förening	5	11	26	5,2
Volontärförening	6	13	27	4,5
Hembygdsförening	4	9	18	4,5
Ekonomisk förening	9	13	38	4,2
Nätverk	6	9	22	3,7
Socialt företag	6	8	21	3,5
Pensionärsförening	5	6	13	2,6
Politisk förening	5	6	10	2

På vilka sätt sker samverkan i högst respektive lägst utsträckning?

Enligt inkomna svar är dialog det sätt som kommunen i högst utsträckning samverkar med civilsamhället på. Siffran 59 representerar här det aggregerade antalet av samverkansformen dialoger (enstaka tillfällen) respektive dialog (återkommande/löpande) som förvaltningarna uppgivit i relation till de olika kategorierna av civilsamhällesaktörer. (Dvs om förvaltning x samverkar genom dialog med 5 olika civilsamhälleskategorier och förvaltning y samverkar på samma sätt med 9 kategorier (och övriga förvaltningar med 0 kategorier) så blir motsvarande siffra 14.) Max för samverkan enligt denna modell är 135 inom respektive samverkanskategori. Uppnår man det innebär det att alla 9 förvaltningar samverkar på det specifika samverkanssättet med samtliga 15 civilsamhälleskategorier.

Det som inte framkommer via enkäten är antalet enskilda samverkanstillfällen. Den typen av information skulle kunna påverka den övergripande bilden av omfattningen av samverkan.

Tabell 5. Antal inrapporterade typer av samverkan med samtliga kategorier inom civilsamhället, kommuntotal

Typ av samverkan	Antal inrapporterade typer av samverkan med samtliga kategorier inom civilsamhället, kommuntotal
Dialog (enstaka)	59
Dialog (återkommande/löpande)	59
Informationsutbyte	49
Samarrangemang av aktivitet/event	48
Kunskapsutbyte	44
Samråd/referensgrupp	37
Samverkan kring verksamhet	34
Avtal/kontrakt	32
Stöd eller rådgivning till det civila samhället	27
Uthyrning av lokaler till det civila samhället	22
Enbart finansiering av civilsamhällets verksamhet/aktivitet	20
Samverkan runt individ	18
Partnerskap/överenskommelse/IOP	17
Kommun och civilsamhälle som parter i projekt	15

Ser man till den europeiska koden för civilsamhällets inkludering i beslutsprocesser³ så följer listan (tabell 5) relativt väl den trappa för nivå av medverkande (bild 1) som presenteras i koden. Att dialog toppar listan i kommunens inventering kan förklaras med att dialog i någon mening är grunden för samverkan, en ”basverksamhet” som lägger grunden för andra former av samverkan. Det är i dialogen vi bygger tillit och ömsesidig förståelse för varandras uppdrag, mandat och förutsättningar. Att samverka tätt kring en verksamhet i ett partnerskap eller projekt kräver ofta en högre insats i form av tid och engagemang från de samverkande aktörerna.

³ <https://www.mucf.se/publikationer/europeisk-kod-ideburna-organisationers-medverkan-i-beslutsprocessen-0>

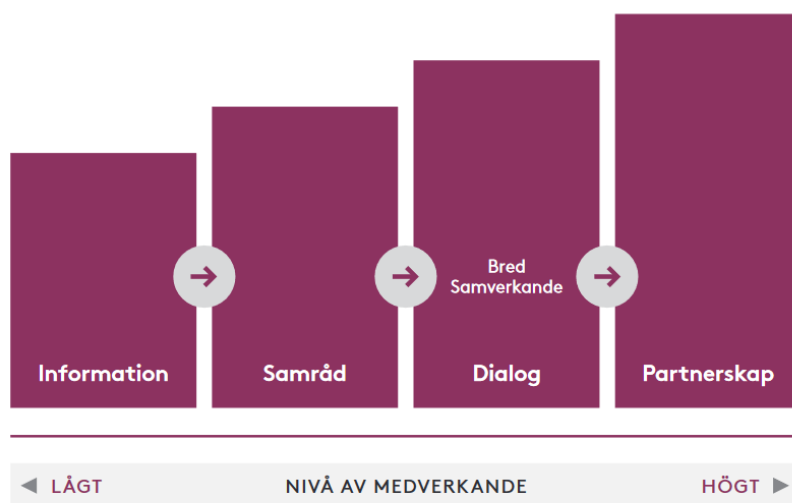

Bild 1. Bild hämtad från den europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen.

I vilken omfattning bidrar samverkan till delmålen i kommunens program för hållbar utveckling?

Program för hållbar utveckling⁴ är kommunens övergripande styrdokument med delmål 2030 och långsiktiga mål satta till 2050. Programmet fastslår den politiska viljeriktningen för kommunens långsiktiga utvecklingsarbete och utgör också grunden för överenskommelsen om samverkan i Örebro mellan det civila samhället och kommunen⁵. För att nå målen i programmet krävs det samverkan både internt i kommunen men också med andra samhällsaktörer, vilket lyfts vid ett flertal tillfällen i programmet. En av enkätfrågorna som ställdes syftade till att belysa kopplingen mellan den samverkan som sker och programmets 17 olika delmålområden. Förvaltningarna ombads kryssa i de delmålområden som deras samverkan med civilsamhället bedömdes bidra till.

Tabell 6. Antal förvaltningar (av 9) som uppgett att deras samverkan med civilsamhället bidrar till respektive delmålområde i Vårt hållbara Örebro.

Delmålområde	Antal förvaltningar (av 9) som uppgett att deras samverkan med civilsamhället bidrar till delmålområdet
Mänskliga rättigheter och demokrati	8

⁴ <https://www.orebro.se/fordjupning/fordjupning/sa-arbetar-vi-med/program-for-hallbar-utveckling.html>

⁵ <https://www.orebro.se/download/18.3c94602a16fb7a98eee350e/1580385542657/%C3%96verenskommelse%20om%20samverkan%20i%20%C3%96rebro%20mellan%20civila%20samh%C3%A4llet%20och%20kommunen.pdf>

Jämställda och jämlika livsvillkor	7
Goda livsmiljöer	7
Ekonomisk jämställdhet och jämlikhet	7
Bildning för en hållbar samhällsutveckling	7
Klimat	6
God och likvärdig utbildning	6
Sysselsättning för alla	5
Vatten	5
Ekosystem och biologisk mångfald	5
Näringsliv och innovation	4
God hushållning	3
Cirkulär ekonomi	3
Hållbar infrastruktur	3
Hållbar bebyggelsestruktur	2
Arbetsgivare och arbetsmiljö	1
Livsmedelsförsörjning	1

Svaren visar att det framförallt är delmålet mänskliga rättigheter och demokrati som förvaltningarna bedömer att samverkan bidrar till. Detta kan jämföras med resultatet på frågan om på vilka sätt man samverkar, där dialog toppade listan. Att föra dialog, samråda, informera och utbyta kunskap är olika sätt att skapa delaktighet och involvera olika grupper i samhället, vilket tydligt relaterar till delmålet mänskliga rättigheter och demokrati. De beröringspunkter kommunen och civilsamhället har handlar ofta om gemensamma målgrupper vars intressen, rättigheter och hälsa står i fokus.

De delmålområden där samverkan bidrar minst är utifrån förvaltningarnas svar Arbetsgivare och arbetsmiljö samt Livsmedelsförsörjning. Eftersom kommunens delmålområde Arbetsgivare och arbetsmiljö främst handlar om ett kommuninternt arbete så är det rimligt att samverkan med civila samhället bidrar i låg utsträckning till måluppfyllelsen. När det gäller Livsmedelsförsörjning, men också Hållbar bebyggelsestruktur, Hållbar infrastruktur, Cirkulär ekonomi och God hushållning finns det utifrån resultatet skäl att utforska möjligheterna till utveckling av samverkan med det civila samhällets aktörer.

Samverkan med sociala företag är ett möjligt utvecklingsområde kopplat till t ex Sysselsättning för alla, Cirkulär ekonomi, God hushållning och Livsmedelsförsörjning. Sociala företag är en civilsamhälleskategori kommunen samverkar med i låg grad i nuläget, men där det finns stor potential ur flera hållbarhetsperspektiv. Att främja socialt företagande kan dessutom ses som del av måluppfyllelse inom området Näringsliv och innovation.

Hur mycket ekonomiska medel fördelar kommunen till det civila samhället?

Denna fråga syftade till att få en kommunövergripande bild över hur mycket kommunala medel som betalats ut till det civila samhället 2022. Alla förvaltningar har inte svarat, men

av de svar som lämnats framkommer att kommunen bidragit med (åtminstone) 50,7 miljoner kronor till det civila samhället under 2022. Kultur- och fritidsförvaltningen stod för den största delen av dessa medel, utifrån sitt uppdrag att betala ut olika former av föreningsstöd till en stor bredd av civilsamhällets aktörer. Detta uppdrag har utökats i och med omorganisationen och sedan januari 2023 har föreningsbidrag riktat till sociala föreningar, landsbygdsföreningar m fl som tidigare låg under dåvarande Kommunstyrelseförvaltningen överförts till Kultur- och fritidsförvaltningen. Framförallt handlar det alltså om utbetalat stöd i form av föreningsbidrag, men även andra typer av finansiering av verksamhet/aktiviteter ingår i den kommunövergripande bilden.

Tabell 7. Cirka summa utbetalade kommunala medel till civilsamhället 2022.

Förvaltning	Ca summa utbetalad 2022
Förvaltningen för sociala insatser	250 000 kr
Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete	150 000 kr
Förvaltningen förskola skola	-
Kommunstyrelseförvaltningen	6 000 000 kr
Kultur- och fritidsförvaltningen	44 000 000 kr
Miljökontoret	-
Stadsbyggnad	-
Tekniska förvaltningen	Ej färdigställt.
Vård- och omsorgsförvaltningen	280 000 kr
Kommuntotal, cirka summa utbetalad 2022	50 680 000 kr

I vilken utsträckning samverkar kommunen med mindre respektive större civilsamhällsaktörer?

För att få en bild av i vilken utsträckning kommunen samverkar med mindre respektive större aktörer inom det civila samhället ställdes enkätfrågan: *Uppskattningsvis hur stor andel av de civilsamhällsaktörer ni samverkar med har anställd personal (minst 50 %)?* I samråd med civilsamhällsaktörer formulerades frågan på detta sätt, för att fånga in en skillnad mellan små föreningar där man helt saknar anställd personal och större föreningar eller organisationer där man har en anställd på minst halvtid. På kommunövergripande nivå är det 60 % av de aktörer kommunen samverkar med som har minst en anställd på minst 50 %.

Tabell 8. Uppskattad andel samverkansaktörer med anställd personal om minst en 50 % tjänst.

Förvaltning	Uppskattad andel samverkansaktörer med anställd personal om minst en 50 % tjänst.
Förvaltningen för sociala insatser	80 %
FUFA	90 %
Förvaltningen förskola skola	50 %
Kommunstyrelseförvaltningen	50 %
Kultur- och fritidsförvaltningen	50 %
Miljökontoret	-
Stadsbyggnad	30 %
Tekniska förvaltningen	75 %
Vård- och omsorgsförvaltningen	60 %

Att bevaka denna fråga spelar roll utifrån de mindre aktörernas förutsättningar för samverkan med kommunen. Generellt har större aktörer bättre förutsättningar att göra sig hörda och samverka med kommunen, bara en sådan sak som att man kan ha dialog med kommunen på kontorstid kan spela en avgörande roll. Kommunen bör därför bevaka att även mindre föreningar har möjlighet att samverka kring gemensamma intressen, mål och målgrupper.

Vad upplever förvaltningarna som svårt med samverkan?

Nedan presenteras ett urval av det som förvaltningarna i fritext lyft fram som svårt med samverkan.

- Tid
- Resurser
- Forum
- Förväntningar (missförstånd)
- Former och arbetssätt
- Finansiering
- Hitta rätt, kontaktytor
- Eldsjälar
- Sekretess
- Krav på professionalitet
- Likvärdighet
- Olika kulturer och förutsättningar
- Långsiktiga strategier och planering
- Ömsesidig förståelse och respekt
- Samverkan på beställning
- Var går gränserna för myndighetsverksamhet, vad är lämpligt att göra i samverkan?

Tid är något som flera svarande har uppgivit som en försvårande faktor, vilket också kan sägas vara den enskilt viktigaste förutsättningen för framgångsrik samverkan. Samverkan tar tid, det kräver att vi investerar i dialog för att bygga tillit, lära känna varandra och kunna hitta varandra när det väl gäller. Att ha strukturer för kontinuerligt samtal, involvering i beslutsprocesser m.m. är ett sätt att bygga kunskap om våra olika mandat och roller, men också om vart vi kan vända oss med olika frågor. Ibland behöver det gå snabbt, som t ex under flyktmottagandet 2015 och 2021. Ibland behöver vi hitta ett långsiktigt samarbete kring gemensamma målgrupper eller kring en gemensam samhällsutmaning som t ex klimatförändringarna. Ibland behöver vi involvera civilsamhället för att förstå hur vi ska nå ut med information eller föra dialog med målgrupper som vi har svårt att nå. Ju närmare vi håller varandra och ju mer transparent och inkluderande dialogen kan vara, desto enklare är det att hitta varandra i rätt skeden. Vikten av att investera tid för samverkan blir dessutom allt mer relevant utifrån nu rådande säkerhetspolitiska läge. Osäkerheten i omvärlden är stor och vi behöver skapa strukturer för att kunna bygga motstånds- och handlingskraft för olika typer av samhällsutmaningar och kriser.

Vad upplever förvaltningarna som positivt med samverkan?

Nedan presenteras ett urval av det som förvaltningarna i fritext lyft fram som positivt med samverkan.

- Kunskap
- Erfarenhetsutbyte
- Skapar närhet till kommuninvånare och möjliggör beslut nära de människor som berörs
- Kraft
- Snabbhet från tanke till handling
- Flexibilitet
- Bra gensvar
- Mycket viktigt komplement till kommunens verksamhet
- Röstbärfunktion, stärker invånarperspektivet
- Förebyggande, hälsofrämjande
- Del av lösningen
- Klokt resursutnyttjande
- Stärker förutsättningar att nå uppsatta mål
- När ut till fler
- Snabb återkoppling/utvärdering

Det är mycket förvaltningarna upplever som positivt med samverkan. Det civila samhället har andra förutsättningar och kan komplettera kommunen på många sätt genom sin unika kunskap, närhet till kommuninvånare och flexibilitet. Man brukar säga att samverkan gör att $1+1=3$, där den saknade 1:an i ekvationen kanske kan sägas representera nyfikenhet på varandra och mod att våga prova något nytt.

Samverkan per förvaltning – en översikt

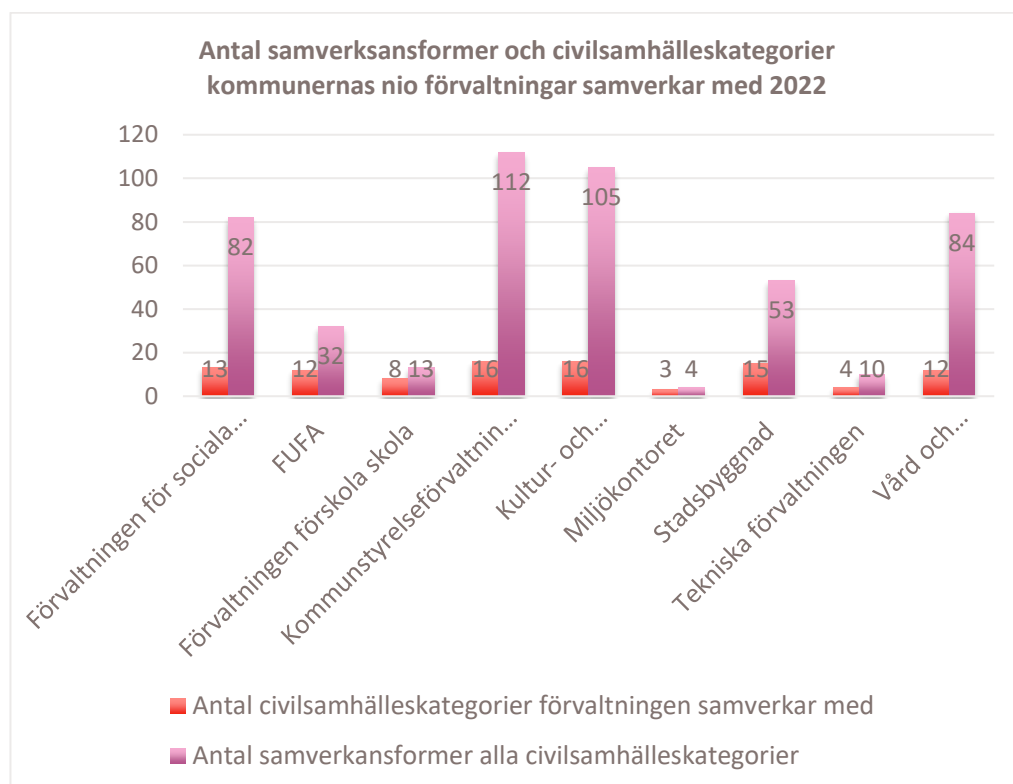
Nedan (tabell 9) ges en övergripande bild av respektive förvaltnings inrapporterade svar både när det gäller antal civilsamhälleskategorier man samverkar med (röd stapel) och antal samverkansformer för alla civilsamhälleskategorier (lila stapel).

Av resultatet framgår att förvaltningarnas samverkan ser olika ut och är olika omfattande. Detta kan till viss del förklaras av förvaltningarnas olika uppdrag och förutsättningar. Exempelvis beskriver Vård- och omsorgsförvaltningen samverkan med civilsamhället som avgörande för att kunna genomföra sitt uppdrag medan Miljökontoret i sin roll som tillsynsmyndighet inte med samma självklarhet har gemensamma beröringspunkter med det civila samhället.

Det kan nämnas att Kommunstyrelseförvaltningen, som enligt diagrammet är den förvaltning som samverkar med det civila samhället i störst omfattning, omfattar bland annat myndighetsverksamheten, centralt skolstöd, socialt förebyggande arbete och Partnerskap Örebro. Samverkan kan i flera av dessa fall, sett till politikområde, sägas ligga inom ramen även för andra förvaltnings verksamheter.

Kultur- och fritidsförvaltningen har ett särskilt uppdrag när det gäller att stötta och fördela föreningsbidrag till civilsamhällets aktörer, men resultatet visar att förvaltningen även samverkar brett.

Diagram 1. Antal samverkansformer och civilsamhälleskategorier kommunens nio förvaltningar samverkar med 2022.

Ytterligare fördjupning av resultatet på förvaltningsnivå återfinns i bilaga 2.

Förslag på utvecklingsområden

Örebro kommuns samverkan med det civila samhället är bred sett till olika civilsamhälleskategorier men också utifrån olika sätt att samverka. Skillnaden mellan förvaltningarna är stor men kan delvis förklaras av förvaltningarnas skilda uppdrag och mandat. För att få ett mer jämförbart resultat mellan förvaltningarna rekommenderas att till nästa gång se över urvalet av vilka funktioner i förvaltningarna enkäten riktar sig till.

Några perspektiv som saknas i genomförd inventering är hur många enskilda samverkanstillfällen som genomförts (t ex när det gäller dialoger) samt vilka målgrupper som berörts av samverkan (t ex åldersgrupper). Det civila samhällets perspektiv på samverkan med kommunen saknas också och är något som vore intressant att komplettera denna inventering med. Förhoppningen är att detta underlag ändå kan bidra till givande diskussioner både inom kommunen och det civila samhället om vilka utvecklingsinsatser som bör prioriteras för att stärka och främja samverkan framåt.

Eftersom samverkan med det civila samhället är ett brett och mångfacetterat fält så behöver prioriteringar göras gällande riktade utvecklingsinsatser och uppdrag. T ex skulle det kunna vara prioriterat att utveckla kommunens samverkan med specifika civilsamhälleskategorier, specifika samverkansformer eller specifika delmålområden i *Vårt hållbara Örebro*. Utifrån enkätundersökningen, och specifikt de svårigheter med samverkan som förvaltningarna lyft fram, ges nedan några förslag på möjliga utvecklingsområden och insatser framåt:

Kunskap om det civila samhället och olika samverkansmodeller

En grundförutsättning för samverkan är att parterna har aktuell och relevant kunskap om varandra. Kommunen behöver kunskap om civilsamhällets bredd, roller och förutsättningar, liksom civilsamhället på motsvarande sätt behöver kunskap om kommunens ansvarsområden, organisation, mandat och politiskt prioriterade uppdrag. I *Överenskommelsen om samverkan i Örebro mellan det civila samhället och kommunen*⁶ lyfts ömsesidig respekt fram som en förutsättning för samverkan och parterna åtar sig att gemensamt skapa förutsättningar för en ömsesidig relation präglad av nyfikenhet, mod, öppenhet och tillit. Att vårda, fördjupa och bredda kunskapen om varandra och våra olika förutsättningar och styrkor bör betraktas som ett ständigt utvecklingsområde som kräver ett systematiskt arbetssätt.

Karta över befintliga samverkansforum

Ett mer konkret förslag när det gäller utveckling av kunskap är att skapa en översikt över nuvarande samverkansforum och -tytor inom kommunen respektive civilsamhället, som ett stöd för båda parter. Här ingår till exempel de kommunala råd och forum för dialog med olika målgrupper inom det civila samhället. Syftet med översikten är att sänka tröskeln för samverkan genom att synliggöra befintliga forum och ”infrastrukturer” för samverkan. Ett arbete kring detta har påbörjats på initiativ av Samverkansrådet.

Goda exempel på samverkan

Ett annat sätt att bidra till kunskapsutveckling och främja samverkan är att på inspirerande och pedagogiska sätt kommunicera goda exempel. Förutom att inspirera andra att följa efter, stärker det även de aktörer och verksamheter som vågat gå före och lyckats.

6

<https://www.orebro.se/download/18.3c94602a16fb7a98eee350e/1580385542657/%C3%96verenskommelse%20om%20samverkan%20i%20%C3%96rebro%20mellan%20civila%20samh%C3%A4llet%20och%20kommunen.pdf>

Forum för gemensam samhällsanalys och omvärldsbevakning

Ett sätt att möta behovet av forum som kan möjliggöra dialog och annan samverkan är att bygga mötesplatser där kunskap om varandra skapas utifrån en gemensam omvärldsbevakning och (lokal) samhällsanalys. Vad händer i omvärlden och hur påverkar det oss? Vilka olika roller har vi? Vilka lagar har vi att förhålla oss till? Hur påverkas olika grupper av invånare? Ett verktyg för den här typen av forum kan t ex vara stödmaterialet från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ”Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar”⁷. Även om materialet har fokus på samhällsstörningar så kan metodiken vara till hjälp även i en mer vardaglig kontext, för att bygga relationer, tillit, kontakt- och kommunikationsvägar, gemensam kunskap och ett gemensamt språk.

C-nätverket

C-nätverket är ett kommuninternt nätverk för kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte när det gäller det civila samhället och samverkansfrågor. Samtliga förvaltningar är representerade med minst en medarbetare. Nätverket har funnits sedan 2014 och inrättades som ett led i att göra verkstad av kommunens åtaganden i överenskommelsen om samverkan i Örebro mellan det civila samhället och kommunen⁸. En översyn av nätverkets funktion, förankring och uppdrag inför en omstart bedöms relevant att genomföra, inte minst utifrån den nya förvaltningsorganisationen som trädde i kraft i januari 2023. Det är viktigt att denna typ av nätverk har ett tydligt syfte och är väl förankrade i kommunens ledningsstruktur för att ha rätt förutsättningar att bidra till utveckling.

Upphandling som verktyg för att främja idéburen välfärd och sociala företag

Upphandling är ett verktyg som kan användas för främja samverkan med idéburna aktörer⁹ och sociala företag. Sedan januari 2023 finns en ny lagstiftning på plats vars syfte är att möjliggöra för offentlig sektor att i större utsträckning upphandla idéburen välfärd via reserverade kontrakt¹⁰, samt reservera rätten att delta i valfrihetssystem till idéburna¹¹. Lokala sociala entreprenörer bidrar till att skapa arbetstillfällen för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden och återinvesterar dessutom vinsten i allmännyttig verksamhet. För att främja denna typ av aktörer krävs politisk vilja och ett strategiskt utvecklingsarbete.

Extern finansiering

Finansiering och resurser är något som lyfts fram som utmaningar när det kommer till samverkan. Utifrån rådande ekonomiska läge finns det goda skäl att bygga kapacitet för att tillsammans med civilsamhällets organisationer kunna söka projektmedel och liknande som kan finansiera insatser och verksamheter som ligger i linje med gemensamma mål och prioriteringar. För att skapa förutsättningar för detta krävs en närhet till varandra (t ex genom den typen av forum för gemensam omvärldsbevakning och samhällsanalys som föreslås ovan) så att man snabbt kan sätta sig vid ritbordet kring en utlysning av medel.

⁷ <https://rib.msb.se/filer/pdf/28738.pdf>

⁸ Då gällande överenskommelse om samverkan gällde mellan 2010-2019. Nu gällande överenskommelse gäller 2020-2023. Se www.orebro.se/civilasamhallet

⁹ ”Med idéburen organisation avses en juridisk person som uteslutande har ett allmännyttigt syfte.” <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/regler-och-lagstiftning/hallbarhet-i-upphandlingsreglerna/reserverad-upphandling-for-vissa-tjanster-enligt-bilaga-2/>

¹⁰ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/regler-och-lagstiftning/hallbarhet-i-upphandlingsreglerna/reserverad-upphandling-for-vissa-tjanster-enligt-bilaga-2/>

¹¹ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/nyheter/2022/ny-mojlighet-att-reservera-upphandlingar-for-ideburna-organisationer-fran-arsskiftet/>

Lokaler

Både från kommunens verksamheter och civilsamhället har det under en längre tid efterfrågats en större tydlighet kring vad som gäller i samband med uthyrning av kommunala lokaler. De kommunala regelverken för uthyrning till det civila samhället behöver ses över för att säkerställa en rättvis och transparent hantering. Det handlar om att skapa förutsättningar för ett starkt civilsamhälle, ett ökat samnyttjande av lokaler och ökad samverkan. Bland annat behöver det tydliggöras vad som gäller angående moms på uthyrning av lokaler till det civila samhället.

En väg in

Under ledning av Kultur- och fritidsförvaltningen har ett förslag till *En väg in* för det civila samhället tagits fram. Uppdraget syftar till att förenkla, förbättra och göra det tydligt för föreningar i sin kontakt med kommunen gällande föreningsbidrag. Ett behov som relaterar till detta uppdrag, och kan ses som ett nästa steg, är att skapa en större tydlighet och kapacitet för att hantera frågor, idéer och förslag från det civila samhället som inte faller inom ramen för föreningsbidrag. Det kan handla om idéer som kräver dialog och ett mer utforskande arbetssätt för att ta reda på om och på vilket sätt samverkan är möjlig. Vilka förvaltningar som behöver involveras varierar, liksom modeller för samverkan.

Bilagor

Bilaga 1. Enkät - Inventering av samverkan med det civila samhället i Örebro kommun 2022.

Bilaga 2. Sammanställning av resultat på förvaltningsnivå.